

MODUL 1 - POJMY A ZKRATKY

Pojem (CZ)	Pojem (EN)	Definice	Reference
Analýza kořenových příčin	Root cause analysis	Proces identifikace všech kořenových příčin, které vedly nebo mohly vést k nežádoucímu stavu, situaci, neshodě nebo selhání	ANSI, n.d. Cause Analysis and Corrective Action. [online] ANSI Blog. Available at: https://blog.ansi.org/anab/cause-analysis-and-corrective-action/
Analýza stromů poruchových stavů	Fault Tree Analysis	Analytická systematická a grafická metoda určená k identifikaci havarijních stavů a analýze jejich příčin a důsledků. Používá se k hodnocení bezpečnosti a spolehlivosti složitých systémů. FTA rozkládá hlavní nežádoucí událost (tzv. Top Event) na její dílčí příčiny pomocí logických operátorů. Jejím cílem je odhalit potenciální slabiny systému, ověřit účinnost existujících opatření a formulovat návrhy na snížení rizika.	ČSN EN 61025
Důkaz	Evidence (proof)	Důkaz je v trestně procesní teorii definován jako přímý poznatek o předmětu důkazu získaný orgánem činným v trestním řízení z důkazního prostředku v průběhu procesního dokazování.	ŠÍDLÓ, Oldřich, 2008. Stopa, důkaz, věc doličná - stručný příspěvek do diskuse. Web Ministerstva vnitra České republiky: on-line verze časopisu Kriminalistika [online]. [cit. 2022-07-26]. Dostupné z: https://www.mvcr.cz/gdp/doc/Detail.aspx?docid=34695&doctype=ART
Formulace doporučení	Formulation of recommendations	Identifikace nápravných opatření, na kterých budou založena doporučení.	IAEA, 1999. Root cause analysis for fire events at nuclear power plants. IAEA-TECDOC-1112. Vienna: International Atomic Energy Agency. Available at: https://www.pub.iaea.org/MTCD/Publications/PDF/te_1112_pm.pdf
Hypotéza (Verze vzniku požáru)	Hypothesis	Hypotéza je promyšlená pracovní teorie, která je formulována tak, aby mohla být analyzována, testována a buď potvrzena, nebo vyvrácena na základě důkazů. Má jasnou strukturu, cílenost a významný metodologický základ. Hypotéza není předpoklad, protože předpoklad je neověřené tvrzení, které nemusí být nutné testovatelné nebo podložené. Často jde o intuitivní myšlenku nebo odhad.	bez konkrétního zdroje
Kořenová příčina	Root Cause	Slovo kořen (angl. Root) označuje hloubku, základ, fundament, podstatu, prvotnost a podobně. Kořenová příčina je tedy prvotní, nejzákladnější nebo nehlubší příčina dané události, jevu či chování, obvykle nějaké chyby. Myšlenka spočívá v tom, že chybu můžeme vidět pouze podle jejích zřejmých znaků. Tyto znaky mohou být rozpoznány přes více systémů, mnohostranně a spletně, zatímco příčina, která k nim vede, bývá často mnohem jednodušší. Je definována jako přesné fyzické umístění v oblasti vzniku požáru, kde vzájemným působením zdroje tepla a paliva dochází k požáru	National Fire Protection Association. Technical Committee on Fire Investigations, 2021. NFPA 921, Guide for fire and explosion investigations. National Fire Protection Association
Následek	Consequence	Výsledek události působící na cíle/chráněné zájmy. (ISO GUIDE 73:2009) Následek: Účinky aktivity s ohledem na definované hodnoty (např. lidské životy a zdraví, životní prostředí a ekonomická aktiva) zahrnující souhrn stavů, událostí, překážek a výsledků. Následky jsou často pozorovány ve vztahu k některým referenčním hodnotám (plánované hodnoty, cíle atd.) a pozornost je věnována negativním/ nežádoucím následkům. (SRA, 2018)	
Nebezpečí	Hazard	Zdroj, který by mohl způsobit poškození chráněných zájmů. Mezi nebezpečí mohou patřit zdroje, které by mohly způsobit škodu nebo nebezpečné situace, nebo okolnosti s možnou expozicí vedoucí k úrazu a poškození zdraví. (ISO 45001:2018) Nebezpečí může být spojeno s např. energií (exploze, požár), materiálem (toxická, ekotoxická), biotou (patogeny) a informacemi (panická komunikace). (SRA, 2018)	
Nekontrolovaná chemická reakce	Runaway reaction	Samovolná exotermní reakce je chemická reakce, při níž dochází k nekontrolovanému zrychlení reakční rychlosti vlivem hromadění tepla, které není dostatečně odváděno z reakčního prostředí. Tento stav vede k prudkému zvýšení teploty, tlaku nebo tvorbě plynných produktů, což může způsobit výbuch, požár nebo unik nebezpečných látek. Typickými příčinami jsou sethání chlazení, vnější ohřev (např. požár v okolí), přítomnost nestabilních reaktantů nebo katalyzátorů, kontaminace či neúmyslné smíchání chemických látek. Runaway reakce patří mezi nejnebezpečnější typy chemických havárií, zejména v chemickém a farmaceutickém průmyslu, ale může nastat i v dopravních nebo skladových podmínkách.	
Oblast vzniku požáru	Area of origin (Fire origin area)Area of origin	Oblast vzniku požáru je definována jako stavební objekt, část stavebního objektu nebo obecně geografické umístění v rámci požářiště, ve kterém se předpokládá, že zde bude určeno místo vzniku „místo vzniku požáru“.	National Fire Protection Association. Technical Committee on Fire Investigations, 2021. NFPA 921, Guide for fire and explosion investigations. National Fire Protection Association
Odvalování plamene po stropu	Flameover (Rollover)	Sav, kdy se nespálené palivo (pyrolyzní produkty z původního požáru nahromadí v horní vrstvě v dostatečné koncentraci (tj. na spodní hranici hořlavosti nebo nad ní), že dojde k jeho vznícení a hoření. To může nastát bez zapálení nebo před zapálením jiných paliv oddělených od původního zdroje požáru. NFPA 921 uvádí "Rollover" za synonymum pro "Flameover".	National Fire Protection Association. Technical Committee on Fire Investigations, 2021. NFPA 921, Guide for fire and explosion investigations. National Fire Protection Association
Riziko	Risk	Účinek nejistoty na dosažení cílů; účinek je odchylka od očekávaného – kladná a/nebo záporná.	ISO 45001:2018
Stopa (důkazní stopa)	Trace evidence (Patterns)	Stopa je jakákoliv změna v materiálním prostředí nebo ve vědomí člověka, která je zjištělná, zajištělná a využitelná soudobými metodami, prostředky a postupy, mající příčinnou, prostorovou nebo časovou souvislost s kriminalisticky relevantní událostí (kriminalistický pojem, (Šídlo, 2008)). Příklady: palná zbraň nalezená na místě činu vůbec nemusí být (a tato někdy není) stopou (tj. „změnou“), nýbrž nositelem stop (otisků prstů apod.). Existence či naopak neexistence nějaké věci nebo jevu na kriminalisticky relevantním místě může být sama o sobě stopou, pokud se jedná o „změnu“.	Dobeš, P., Novotný, P., Martiníková, B., Klečka, V., Lepík, P., Petík, L., Thomitzek, A., Bartosz, D., Danihelka, P., Vávra, J., Weishaupt, J., 2022. Metodika pro zjišťování příčin průmyslových havárií s účastí nebezpečných látek. Policejní prezidium České republiky. Schváleno pod č. j. PPR-19323-5/CJ-2022-990540. Dostupné z: https://vubp.cz/soubory/vyzkum/projekty/VISVS-702/Methodika-ISAAC.pdf
Stopa požáru (Vzory požáru)	Fire Patterns	Viditelné nebo měřitelné fyzikální změny či identifikovatelné tvary vytvořené účinkem požáru nebo skupinou účinků požáru.	ŠÍDLÓ, Oldřich, 2008. Stopa, důkaz, věc doličná - stručný příspěvek do diskuse. Web Ministerstva vnitra České republiky: on-line verze časopisu Kriminalistika [online]. [cit. 2022-07-26]. Dostupné z: https://www.mvcr.cz/gdp/doc/Detail.aspx?docid=34695&doctype=ART
Studie nebezpečí a provozovatelnosti	Hazard and Operability Study	Metoda HAZOP (je systematický a strukturovaný přístup k identifikaci a analýze potenciálních nebezpečných stavů (hazardů) a havarijních situací ve složitých procesních zařízeních nebo systémech. Hlavním cílem této metody je nejen odhalit možné příčiny a důsledky nežádoucích odchylek od normálního provozu, a rovněž prověřit účinnost stávajících bezpečnostních opatření a navrhnout kroky k minimalizaci rizika.	ČSN EN 61882
Účinky požáru (Dopady požáru)	Fire Effects	Pozorovatelné nebo měřitelné změny na materiálu nebo v něm v důsledku požáru.	National Fire Protection Association. Technical Committee on Fire Investigations, 2021. NFPA 921, Guide for fire and explosion investigations. National Fire Protection Association
Vyšetřování	Investigation	Určení přesného průběhu události, identifikace všech dílčích událostí a jejich časových a logických vztahů.	
Vyšetřování požáru	Fire Investigation	Proces zjišťování původu, příčiny a vývoje požáru nebo exploze. Synonymum pro zjišťování příčin požáru.	National Fire Protection Association. Technical Committee on Fire Investigations, 2021. NFPA 921, Guide for fire and explosion investigations. National Fire Protection Association
Vzplanutí (celkové vzplanutí)	Flashover	Přechodová fáze ve vývoji požáru v uzavřeném prostoru, při níž povrchy vystavené tepelnému záření dosáhnou teploty vznícení víceméně současně. Pokud je k dispozici dostatek kyslíku, požár se rychle rozšíří po celém prostoru, což vede k úplnému zasažení místnosti nebo celého uzavřeného prostoru.	National Fire Protection Association. Technical Committee on Fire Investigations, 2021. NFPA 921, Guide for fire and explosion investigations. National Fire Protection Association
Zjišťování příčin požáru	Investigating the causes of fire	viz vyšetřování požáru	
Zpětné vznícení (Výbuch kouře)	Backdraft (Smoke Explosion)	Backdraft - Deflagrace (rychlé spalování), která nastává v důsledku náhlého přílivu vzduchu do uzavřeného prostoru obsahujícího produkty neúplného spalování s nedostatkem kyslíku. NFPA 921 uvádí "Smoke explosion" za synonymum pro "Backdraft", v jiných zdrojích jsou tyto pojmy rozlišovány.	National Fire Protection Association. Technical Committee on Fire Investigations, 2021. NFPA 921, Guide for fire and explosion investigations. National Fire Protection Association
Svědectvé ohnisko			
Požární ohnisko			

Zkratka	Popis
BLEVE	Výbuch expandujících par vroucí kapaliny (Boiling liquid expanding vapor explosion)
ČR	Česká republika
FING	Projek Inovace a rozvoj nástrojů v oblasti zjišťování příčin vzniku požárů (Innovation and development tools in the field of cause of fire investigation)
FO	Fyzická osoba
FTA	Analýza stromů poruchových stavů (Fault Tree Analysis).
GŘ HZS	generální ředitelství Hasičského záchranného sboru
HAZOP	Studie nebezpečí a provozovatelnosti (Hazard and Operability Study)
HRR	rychlosti uvolňování tepla (heat release rate)
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
HZS kraje	Hasičský záchranný sbor kraje
IOO	Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč
IZS	Integrovaný záchranný systém
JISP	Jednotný informační systém prevence
Metodický návod	Metodický návod pro zjišťování příčin vzniku požárů
MV – GŘ HZS ČR	Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky
NIOSH	National Institute for Occupational Safety and Health
OIP	Oblastní inspektorát práce
OKTE	Odbory kriminalistických technik a expertiz jednotlivých krajských ředitelství
OOP	Osobní ochranné prostředky
OV	Odborné vyjádření – odborné vyjádření v souladu s Pokynem ZPP
PaPFO	Právnícká a podnikající fyzická osoba
PBZ	Požárně bezpečnostní zařízení
PČR	Policie České republiky
PO	Požární ochrana
PP	Požární prevence
PTCH	Požárně technické a další materiálové charakteristiky
RCA	Analýza kořenových příčin (Root cause analysis)
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování
SPD	Státní požární dozor
SSU	Statistické sledování událostí
TBP	Technicko - bezpečnostních parametrů
TÚPO	Technický ústav požární ochrany
ZPP	Zjišťování příčin vzniku požárů